

16. Fedoruk, N. (2018). Okremi pyannia rozmezhuвання konstytutsiinykh ta administratyvnykh pravovidnosyn [Some issues of delimitation of constitutional and administrative legal relations]. *Naukovyi visnyk KhDU. Seriya Yurydychni nauky – Scientific Bulletin of KSU. Legal Sciences Series 1, Vol. 2*, 31–34 [in Ukrainian].
17. Chorna, A. (2017). Pidpriemnytska diialnist yak ob'ekt administratyvno-pravovoho rehuliuвання [Entrepreneurial activity as an object of administrative and legal regulation]. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo – Entrepreneurship, economy and law*, 5, 128–132 [in Ukrainian].
18. Shkuropatskyi, O. (2015). Poniattia administratyvno-pravovoho rehuliuвання sotsialnoho zakhystu ofiterskoho skladu zbroinykh syl Ukrainy [The concept of administrative and legal regulation of social protection of officers of the Armed Forces of Ukraine]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu im. V.N. Karazina – Bulletin of V. N. Karazin Kharkiv National University*, 20, 104–108 [in Ukrainian].

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.3.3.41>

NORMATYWNE I PRAWNE PODSTAWY DZIAŁANIA JEDNOSTEK NOTYFIKOWANYCH (OSÓB UPOWAŻNIONYCH) W ZAKRESIE ZAPOBIEGANIA I WYKRYWANIA KORUPCJI: KWESTIE EGZEKOWANIA PRAWA

Olha Piskunova

student

Naukowo-Badawczego Instytutu Prawa Publicznego (Kijów, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0001-6712-0366

e-mail: piskunova_olga@ukr.net

Adnotacja. W artykule przeprowadzono naukową analizę stanowisk naukowców dotyczących zrozumienia normatywnych i prawnych podstaw działalności uprawnionych podmiotów w zakresie zapobiegania i wykrywania korupcji. Zaproponowano system aktów prawnych, określających ogólne zasady działalności jednostek notyfikowanych (osób upoważnionych) w zakresie zapobiegania i wykrywania korupcji: 1) Konstytucja Ukrainy; 2) międzynarodowe traktaty prawne, które są ratyfikowane przez najwyższy organ ustawodawczy w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania korupcji; 3) akty prawne, określające podstawy prawne i organizacyjne funkcjonowania systemu zapobiegania korupcji na Ukrainie, treść i sposób stosowania zapobiegawczych mechanizmów antykorupcyjnych, zasady usuwania skutków przestępstw korupcyjnych; 4) akty Prezydenta Ukrainy i Gabinetu Ministrów Ukrainy, mające na celu zwiększenie skuteczności działań zapobiegawczych i przeciwdziałania korupcji; 5) regulacje przyjęte przez Krajową Agencję Zapobiegania Korupcji dotyczące bezpośredniej działalności jednostek notyfikowanych (osób upoważnionych) w zakresie zapobiegania i wykrywania korupcji oraz określające odpowiednie procedury zapobiegania i wykrywania korupcji w działaniach organów administracji publicznej.

Słowa kluczowe: podstawy prawne, regulacje prawne, korupcja, zapobieganie, przeciwdziałanie, ujawnianie, jednostka notyfikowana (osoba upoważniona) do spraw zapobiegania i wykrywania korupcji.

REGULATORY AND LEGAL PRINCIPLES OF ACTIVITY OF AUTHORIZED DIVISIONS (AUTHORIZED PERSONS) ON PREVENTION AND DETECTION OF CORRUPTION: LAW ENFORCEMENT ISSUES

Olha Piskunova

Applicant

The Research Institute of Public Law (Kyiv, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0001-6712-0366

e-mail: piskunova_olga@ukr.net

Abstract. The article provides a scientific analysis of the positions of scientists on the understanding of the legal framework for the activities of authorized entities to prevent, combat and detect corruption. A system of normative legal acts is proposed, which determine the general principles of activity of authorized subdivisions (authorized persons) on issues of prevention and detection of corruption: 1) Constitution of Ukraine; 2) international legal treaties that have been ratified by the highest legislative body on the prevention and combating of corruption; 3) legislative acts that determine the legal and organizational principles of the functioning of the anti-corruption system in Ukraine, the content and procedure for the application of preventive anti-corruption mechanisms, rules for eliminating the consequences of corruption offenses; 4) acts of the President of Ukraine and the Cabinet of Ministers of Ukraine, which are aimed at increasing the effectiveness of measures to prevent and combat corruption; 5) regulations adopted by the National

Agency for the Prevention of Corruption, relating to the direct activities of authorized units (authorized persons) for the prevention and detection of corruption and determine the relevant procedures for the prevention and detection of corruption in public administration.

Key words: normative-legal bases, legal regulation, corruption, prevention, counteraction, detection, authorized subdivision (authorized person) on issues of prevention and detection of corruption.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ УПОВНОВАЖЕНИХ ПІДРОЗДІЛІВ (УПОВНОВАЖЕНИХ ОСІБ) З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ: ПИТАННЯ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ

Ольга Піскунова

здобувач

Науково-дослідного інституту публічного права (Київ, Україна)

ORCID ID:0000-0001-6712-0366

e-mail: piskunova_olga@ukr.net

Анотація. У статті здійснено науковий аналіз позицій вчених щодо розуміння нормативно-правових засад діяльності уповноважених суб'єктів щодо запобігання, протидії та виявлення корупції. Запропоновано систему нормативно-правових актів, які визначають загальні засади діяльності уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції: 1) Конституція України; 2) міжнародно-правові договори, які ратифіковані вищим законодавчим органом з питань запобігання та протидії корупції; 3) законодавчі акти, які визначають правові та організаційні засади функціонування системи запобігання корупції в Україні, зміст та порядок застосування превентивних антикорупційних механізмів, правил щодо усунення наслідків корупційних правопорушень; 4) акти Президента України та Кабінету Міністрів України, які спрямовані на підвищення ефективності здійснення заходів щодо запобігання і протидії корупції; 5) нормативні акти, які приймаються Національним агентством з питань запобігання корупції, що стосуються безпосередньої діяльності уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції та визначають відповідні процедури запобігання та виявлення корупції в діяльності органів публічної адміністрації.

Ключові слова: нормативно-правові засади, правове регулювання, корупція, запобігання, протидія, виявлення, уповноважений підрозділ (уповноважена особа) з питань запобігання та виявлення корупції.

Постановка проблеми. В умовах реалізації державної антикорупційної політики в Україні велике значення має адміністративно-правове врегулювання діяльності уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції. Оскільки від діяльності останніх залежить дотримання та виконання антикорупційних програм відповідних суб'єктів публічної адміністрації, здійснення заходів щодо встановлення та усунення корупційних ризиків в діяльності відповідних суб'єктів та реалізація певного правового інструментарію спрямованого на запобігання корупційним та пов'язаним з корупцією правопорушенням.

Не даремно в стратегічних документах держави, а також в наукових працях вчених наголошується, що з корупцією можливо боротися використовуючи різні заходи: суто репресивні, які полягають у виявленні, розслідуванні та розкритті корупційних правопорушень і притягненні винних осіб до відповідальності, або превентивні, серед яких такі як покращення прозорості, підзвітності і доброчесності державних структур, правовий захист громадян та підвищення правової обізнаності, підвищення етичних стандартів у діяльності публічних службовців, просвітницька робота з населенням та окремими цільовими групами, виховання молоді у дусі неприйняття корупції (Шатрава, 2017; Участь громадськості у заходах щодо запобігання корупції як запорука успішної антикорупційної політики, 2011).

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Актуальність наукової праці обумовлена тим, що протягом незалежності нашої країни питанням запобігання та протидії корупції, а також її виявлення постійно приділялась увага як вчених різних галузей права так і суб'єктів нормотворчості. Отже, діяльність органів публічної адміністрації щодо запобігання, протидії та виявлення корупції становили предмет дисертаційних досліджень таких учених, як С.М. Альфорова, Л.І. Аркуші, М.Ю. Бездольного, Р.В. Гречанюк, А.М. Давидюка, Д.М. Демківа, О.В. Джафарової, І.А. Дьоміна, О.Ю. Дрозда, Л.А. Жуковської, Д.Г. Заброди, В.А. Завгороднього, М.Г. Іванець, О.В. Іванова, В.В. Іванцова, Д.О. Ішука, Д.І. Йосифович, В.В. Коваленка, Т. С. Курило, В.С. Лукомського, М.І. Мельника, Є.В. Невмержицького, С.С. Рогульського, К.В. Ростовської, О.В. Скомарова, О.В. Терещука, О.В. Ткаченка, Т.В. Хабарової, К.І. Хромової, С.О. Шатрави, С.А. Шалгунової та інші.

Але, не зважаючи на достатню кількість наукових праць у досліджуємому напрямі постає необхідним з'ясувати нормативно-правові засади діяльності уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції.

Мета статті – на підставі аналізу позицій вчених-адміністративістів та норм діючого законодавства постає необхідним: по-перше, з'ясувати зміст нормативно-правових засад уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції, по-друге, запропонувати систему нормативно-правових актів, які визначають загальні засади діяльності уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції.

Виклад основного матеріалу дослідження. На шпальтах наукових праць звертається увага, що для реалізації ефективної антикорупційної політики має бути розроблена комплексна нормативно-правова база (антикорупційне законодавство), що чітко визначатиме правові засади реалізації антикорупційної діяльності, міститиме деталізований «регламент» дій суб'єктів, уповноважених на реалізацію заходів запобігання, протидії та виявлення корупції, визначатиме заходи, спрямовані на підвищення моральності та етичності у діяльності публічних службовців та підвищення загального рівня правової культури та правосвідомості громадян, встановлюватиме механізм притягнення до відповідальності високопосадовців та в цілому забезпечуватиме умови, за яких вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних із корупцією буде не вигідним (Хабарова, 2017).

Подальший хід роботи буде спрямовано на дослідження наукових позицій праць вчених, які розглядали питання правової регламентації діяльності уповноважених суб'єктів у сфері запобігання, протидії та виявлення корупції.

На сьогоднішній день інститут уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції не повною мірою реалізує свій потенціал у зв'язку з недостатніми гарантіями автономності, що у свою чергу також потребує нормативно-правового врегулювання. У зв'язку із зазначеним постає необхідним здійснити ряд кроків спрямованих на те, щоб забезпечити, по-перше, інститут уповноважених з питань запобігання корупції функціонує як доброчесну незалежну й лідерську мережу з урахуванням кращих світових і національних практик та отримує комплексну координаційну підтримку з боку Національного агентства з питань запобігання корупції; по-друге, уповноважені з питань запобігання корупції повинні впроваджувати зрозумілі та ефективні стандарти діяльності, які розроблені Національним агентством спільно з іншими заінтересованими сторонами та базуватися на обґрунтованих кваліфікаційних вимогах, якісному добору на ці посади, ресурсній достатності та захищеності від втручання; по-третє, пріоритетом у діяльності уповноважених з питань запобігання корупції повинно бути запобігання поширенню корупційних практик, залучення експертного середовища до аналізу й усунення корупційних ризиків у нормативно-правових актах органів державної влади та органів місцевого самоврядування (Антикорупційна стратегія на 2020–2024 роки, 2020: 10).

Зазначимо, що під нормативно-правовим забезпеченням діяльності органів публічної адміністрації у відповідній сфері розуміють комплекс правових засобів, що знаходять своє закріплення в нормах права, за допомогою яких держава визначає права і обов'язки учасників відповідних правовідносин, а також порядок їх реалізації (Джафарова, 2015: 46).

Як слушно вказує С.О. Шатрава, наразі в Україні діє чимало нормативних актів, які містять норми права, що регулюють питання запобігання та виявлення корупції в діяльності органів публічної адміністрації. Тому, правова основа запобігання та виявлення корупції в органах публічної адміністрації нерозривно пов'язана з усіма процесами суспільного розвитку країни, які відбуваються в умовах європейської інтеграції. Основне призначення нормативно-правових актів у сфері запобігання та виявлення корупції в органах публічної адміністрації полягає у нормуванні та структуруванні діяльності щодо запобігання корупції і забезпеченні їх ефективного функціонування. Це положення Конституції України, міжнародні договори, закони України, а також підзаконні нормативні акти. Певна кількість норм адміністративного права зосереджена також і у неформалізованих джерелах права (Шатрава, 2017: 37–38).

У свою чергу О.В. Іванов, досліджуючи адміністративно-правовий статус Національного агентства з питань запобігання корупції надає визначення правових основ останньої, як законодавчо закріпленої системи норм права, які містяться у нормативно-правових актах різної юридичної сили та визначають правовий статус вказаного суб'єкта, його структуру, повноваження і компетенцію, особливості функціонування та основні напрямки діяльності у сфері запобігання корупції. Слушною є також позиція вченого щодо класифікації нормативно-правових актів, що формують правові основи діяльності НАЗК, а саме: 1) Конституція України; 2) Міжнародні нормативно-правові акти: Конвенція ООН проти корупції від 31.10.2003 р.; Кримінальна конвенція РЄ про боротьбу з корупцією від 27.01.1999 р.; Цивільна конвенція про боротьбу з корупцією від 04.11.1999 р. та ін. 3) Закони України: «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 № 1700-VII; «Про центральні органи виконавчої влади» від 17.03.2011 № 3166-VI; «Про державну службу» від 10.12.2015 № 889-VIII 4) Підзаконні нормативно-правові акти, в межах яких виокремлено нормативні акти спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції (Іванов, 2019). Варто зазначити, що вчений акцент робить тільки на протидії корупції, в той час, як Національне агентство з питань запобігання корупції спрямовує свою діяльність на запобігання та виявлення корупції, шляхом формування та реалізації антикорупційної політики.

О.В. Новіков розглядаючи в межах монографічного дослідження публічно-правове забезпечення протидії корупції в умовах регіонального розвитку дійшов висновку щодо виділення рівнів правового регулювання протидії корупції в умовах регіонального розвитку залежно від юридичної сили нормативних актів, їх поширення та застосування до сфер публічного адміністрування, зокрема: 1) міжнародно-правовий рівень, до якого входять міжнародні акти ООН, Ради Європи, ОЕСР; 2) національний рівень, що включає національне антикорупційне законодавство, основні засади якого закріплені в Конституції України, низці антикорупційних законів та підзаконних нормативно-правових актів; 3) місцевий (локальний) рівень (Новіков, 2020: 74). Нас цікавить саме місцевий (локальний) рівень, оскільки, ведучи мову про уповноважений підрозділ (уповноважену особу) з питань запобігання та виявлення корупції, то він утворюється у державному органі, органі влади Автономної Республіки Крим, органі місцевого самоврядування, територіальному (міжрегіональному) органі,

державному цільовому фонді, підприємстві, установі, організації, у відповідності до Закону України «Про запобігання корупції»), як самостійний та функціонально незалежний структурний підрозділ з метою організації та здійснення заходів із запобігання та виявлення корупції (Про затвердження Типового положення про уповноважений підрозділ (уповноважену особу) з питань запобігання та виявлення корупції, 2020). Отже, від чіткого та своєчасного прийняття актів на локальному рівні залежить діяльність уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) щодо запобігання та виявлення корупції у відповідному органі.

Все вищезазначене свідчить про залучення широкого кола публічних інституцій, які спрямовують свої зусилля на вироблення ефективних антикорупційних практик щодо запобігання та виявлення корупції. В той же час, спираючись не певні досягнення суттєвого прогресу у запобіганні та виявленні корупції, а також забезпечення злагодженості та системності антикорупційної діяльності усіх органів державної влади та органів місцевого самоврядування постає необхідним вказати на певні проблеми, які не сприяють підвищенню ефективності запобігання та виявлення корупції: по-перше, антикорупційна політика публічних інституцій не завжди ґрунтується на повних, об'єктивних та достовірних даних; зусилля різних органів державної влади, органів місцевого самоврядування та громадськості недостатньо скоординовані; по-друге, безсистемні зміни до законодавства у сфері запобігання, протидії та виявлення корупції негативно впливають на ефективність правозастосування; по-третє, значна кількість положень нормативно-правових актів та їх проєктів містить корупціогенні фактори (Антикорупційна стратегія на 2020-2024 роки, 2020: 8-9). Вказане, ще раз підтверджує актуальність проведення дослідження вдосконалення нормативно-правових засад діяльності уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції в діяльності органів публічної адміністрації.

Варто звернути увагу, що одним із ключових інструментів запобігання корупції у органах публічної влади за Законом України «Про запобігання корупції» є антикорупційні програми, які визначають засади реалізації галузевої політики щодо запобігання та протидії корупції у діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери їхнього управління. В той же час, необхідною передумовою прийняття антикорупційної програми є проведення оцінки корупційних ризиків у діяльності органу, установи, організації, а також визначення причин, що їх породжують та з'ясування умов, що їм сприяють (Узагальнення зовнішніх корупційних ризиків, які полягають у недосконалості нормативно-правових актів, 2020).

У відповідності до норм чинного законодавства, саме на уповноважені підрозділи (уповноважені особи) покладается основне завдання щодо організації роботи з оцінки корупційних ризиків у діяльності відповідного органу, підготовки заходів щодо їх усунення, внесення керівнику такого органу відповідних пропозицій.

У свою чергу, методологією оцінювання корупційних ризиків у діяльності органів влади закріплюється, що під час ідентифікації корупційних ризиків в органі влади визначаються його вразливі до ризиків сфери діяльності, окремі функції та завдання, конкретні напрями діяльності структурних підрозділів під час виконання ними функцій та завдань. Отже, ідентифікація корупційних ризиків проводиться шляхом дослідження (аналізу) зовнішнього та внутрішнього середовища органу влади на предмет виявлення чинників корупційних ризиків у нормативно-правових актах і організаційно-управлінській діяльності органу влади. Нормативно-правові акти, які регулюють діяльність органу влади, аналізуються на предмет виявлення норм щодо здійснення органом влади дискреційних повноважень і норм, що сприяють вчиненню корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією (нечітко сформульовані дефініції та мовні конструкції, правові колізії тощо) (Про затвердження Методології оцінювання корупційних ризиків у діяльності органів влади, 2016).

Таким чином, за категоріями корупційні ризики можуть поділятися на внутрішні – ймовірність виникнення яких безпосередньо пов'язана з організаційно-управлінською діяльністю в органі влади, та зовнішні – ризики, ймовірність виникнення яких не пов'язана з виконанням органом влади відповідних функцій та завдань; тобто виникнення яких залежить від зовнішніх факторів, у тому числі недосконалого або корупціогенного законодавства (Узагальнення зовнішніх корупційних ризиків, які полягають у недосконалості нормативно-правових актів, 2020; Про затвердження Методології оцінювання корупційних ризиків у діяльності органів влади, 2016).

Зазначимо, що протягом 2020 року на погодження Національного агентства з питань запобігання корупції всього надійшло 39 антикорупційних програм, й загальна кількість ідентифікованих корупційних ризиків у проаналізованих антикорупційних програмах становить 142, з яких до категорії зовнішніх корупційних ризиків слід відносити 28, що складає 19,7 % від загальної кількості (Узагальнення зовнішніх корупційних ризиків, які полягають у недосконалості нормативно-правових актів, 2020; 3).

Отже, ідентифіковані зовнішні корупційні ризики, які полягають у недосконалості нормативно-правових актів, в залежності від виду нормативного акту, на основну корупційну вразливість якого було вказано розробником антикорупційної програми, доцільно поділити на такі види:

- 1) корупційна вразливість нормативного врегулювання на законодавчому рівні;
- 2) корупційна вразливість, виявлена у постановках Кабінету Міністрів України;
- 3) корупційна вразливість, виявлена у інших підзаконних нормативно-правових актах (укази Президента України, накази та інструкції міністерств та інших центральних органів виконавчої влади) (Узагальнення зовнішніх корупційних ризиків, які полягають у недосконалості нормативно-правових актів, 2020; 4).

Все вищезазначене тільки підтверджує діяльність уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції на шляху удосконалення адміністративно-правового інструментарію та галузевого підходу до роботи з антикорупційними програмами, стратегічного аналізу корупційних ризиків та здійснення експертної підтримки.

Висновок. В кінцевому підсумку зазначимо, що зміст нормативно-правових засад уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції становить собою відповідний комплекс нормативно-правових актів різною юридичної сили, містить норми адміністративного права та визначають відповідні процедурні аспекти організації та здійснення заходів із запобігання та виявлення корупції в діяльності органу публічної адміністрації.

В той же час, на підставі аналізу позицій вчених та нормативно-правових актів, які визначають загальні засади діяльності уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції, надає можливість запропонувати їх систему: 1) Конституція України; 2) міжнародно-правові договори, які ратифіковані вищим законодавчим органом з питань надання запобігання та протидії корупції; 3) законодавчі акти, які визначають правові та організаційні засади функціонування системи запобігання корупції в Україні, зміст та порядок застосування превентивних антикорупційних механізмів, правила щодо усунення наслідків корупційних правопорушень; 4) акти Президента України та Кабінету Міністрів України, які спрямовані на підвищення ефективності здійснення заходів щодо запобігання і протидії корупції; 5) нормативні акти, які приймаються Національним агентством з питань запобігання корупції, що стосуються безпосередньої діяльності уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції та визначають відповідні процедури запобігання та виявлення корупції в діяльності органів публічної адміністрації.

Подальший науковий пошук буде спрямовано на розкриття змісту нормативно-правових актів, які визначають загальні засади діяльності уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції. Оскільки від належного нормативно-правового забезпечення діяльності уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) залежить відповідний рівень діяльності останніх зорієнтованої на виявлення вдалих практик та проблемних сфер в організації запобігання та виявлення корупції в органах влади та надання рекомендацій для покращення ефективності діяльності уповноважених.

Список використаних джерел:

1. Антикорупційна стратегія на 2020-2024 роки. – Київ: НАЗК, 2020. – 41 с.
2. Джафарова О.В. Правове регулювання дозвільної діяльності органів публічної адміністрації в Україні / О.В. Джафарова // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки. – 2015. – Вип. 6. Т. 2. – С. 45–49.
3. Іванов О.В. Адміністративно-правовий статус Національного агентства з питань запобігання корупції : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Іванов О. В. – Київ: Національна академія внутрішніх справ, 2019. – 20 с.
4. Новіков О.В. Публічно-правове забезпечення протидії корупції в умовах регіонального розвитку: дис. ... кандидата юрид. наук: 12.00.07 / Новіков Олег Володимирович. – К.: Науково-дослідний інститут публічного права, 2020. – 209 с.
5. Про затвердження Методології оцінювання корупційних ризиків у діяльності органів влади : рішення НА запобігання корупції від 02.12.2016 № 126 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1718-16>.
6. Про затвердження Типового положення про уповноважений підрозділ (уповноважену особу) з питань запобігання та виявлення корупції : наказ НА запобігання корупції від 17.03.2020 № 102/20 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0361-20>.
7. Узагальнення зовнішніх корупційних ризиків, які полягають у недосконалості нормативно-правових актів. – Київ: НАЗК, 2020. – 20 с.
8. Участь громадськості у заходах щодо запобігання корупції як запорука успішної антикорупційної політики: Роз'яснення Мін'юсту України від 26.08.2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/n0059323-11>.
9. Хабарова Т.В. Адміністративно-процесуальні засади запобігання корупції в Україні: дис. ... кандидата юрид. наук: 12.00.07 / Хабарова Тетяна Володимирівна. – Харків: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2017. – 215 с.
10. Шатрава С.О. Адміністративно-правові засади запобігання корупції в органах Національної поліції України: дис. ... доктора юрид. наук: 12.00.07 / Шатрава Сергій Олександрович. – Харків: Харківський національний університет внутрішніх справ, 2017. – 439 с.

References:

1. *Antykoruptsiina stratehiia na 2020-2024 roky [Anti-corruption strategy for 2020–2024]*. (2020). Kyiv: NAZK [in Ukrainian].
2. Dzhafarova, O.V. (2015). *Pravove rehuliuвання dozvilnoi diialnosti orhaniv publichnoi administratsii v Ukraini* [Legal regulation of licensing activities of public administration bodies in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho*

- universytetu. Seriya: Yurydychni nauky – Scientific Bulletin of Kherson State University. Series: Legal Sciences, 6, Vol. 2, 45–49 [in Ukrainian].
3. Ivanov, O.V. (2019). Administratyvno-pravovyi status Natsionalnogo ahentstva z pytan zapobihannia koruptsii [Administrative and legal status of the National Agency for the Prevention of Corruption]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv: National Academy of Internal Affairs [in Ukrainian].
 4. Novikov, O.V. (2020). Publichno-pravove zabezpechennia protydii koruptsii v umovakh rehionalnogo rozvytku [Public and legal support for combating corruption in the context of regional development]. *Candidate's thesis*. Kyiv: The Research Institute of Public Law [in Ukrainian].
 5. Pro zatverdzhennia Metodolohii otsiniuvannia koruptsiinykh ryzykiv u diialnosti orhaniv vlady: rishennia NA zapobihannia koruptsii vid 02.12.2016 № 126 [On approval of the Methodology for assessing corruption risks in the activities of public authorities: decision of the NA to prevent corruption from 02.12.2016 № 126] rada.gov.ua Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1718-16> [in Ukrainian].
 6. Pro zatverdzhennia Typovoho polozhennia pro upovnovazheni pidrozdil (upovnovazhenu osobu) z pytan zapobihannia ta vyavlennia koruptsii: nakaz NA zapobihannia koruptsii vid 17.03.2020 № 102/20 [On approval of the Standard Regulations on the authorized unit (authorized person) for the prevention and detection of corruption: order of the NA the prevention of corruption from 17.03.2020 № 102/20] rada.gov.ua Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0361-20> [in Ukrainian].
 7. *Uzahalnennia zovnishnikh koruptsiinykh ryzykiv, yaki poliahaiut u nedoskonalosti normatyvno-pravovykh akti* [Generalization of external corruption risks, which are the imperfection of regulations]. (2020). Kyiv: NAZK [in Ukrainian].
 8. Uchast hromadskosti u zakhodakh shchodo zapobihannia koruptsii yak zaporuka uspishnoi antykoruptsiinoi polityky: Roziasnennia Miniustu Ukrainy vid 26.08.2011 [Public participation in anti-corruption measures as a guarantee of a successful anti-corruption policy: Interpretation of the Ministry of Justice of Ukraine dated August 26, 2011] rada.gov.ua Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/go/n0059323-11> [in Ukrainian].
 9. Khabarova, T.V. (2017). Administratyvno-protsesualni zasady zapobihannia koruptsii v Ukraini [Administrative and procedural principles of corruption prevention in Ukraine]. *Candidate's thesis*. Kharkiv: V. N. Karazin Kharkiv National University [in Ukrainian].
 10. Shatrava, S.O. (2017). Administratyvno-pravovi zasady zapobihannia koruptsii v orhanakh Natsionalnoi politsii Ukrainy [Administrative and legal principles of preventing corruption in the bodies of the National Police of Ukraine]. *Doctor's thesis*. Kharkiv: Kharkiv National University of Internal Affairs [in Ukrainian].

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.3.3.42>

O DYSPOZYTYWNOŚCI, NORMACH DYSPOZYTYWNYCH I DYSPOZYTYWNEJ METODZIE REGULACJI PRAWNEJ

Maksym Pochtovyi

kandydat nauk prawnych,

kierownik Laboratorium Naukowego Monitoringu Socjologicznego

Dniepropetrowskiego Państwowego Uniwersytetu Spraw Wewnętrznych (Dniepr, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0003-0512-1403

e-mail: Maksim_Pochtovyi@ukr.net

Adnotacja. W artykule naukowym rozważa się kwestię współczesnego zrozumienia istoty zasad dyspozytywności, norm dyspozytywnych i dyspozytywnej metody regulacji prawnej w postępowaniu karnym Ukrainy. Na początku autor zauważa, że dziś nie ma jednomyślności wśród naukowców w sprawie interpretacji pojęcia dyspozycyjności w postępowaniu karnym. Autor sformułował własną definicję pojęcia dyspozytywności w postępowaniu karnym Ukrainy – jest to świadoma potrzeba aktywnej i celowej działalności podmiotów obdarzonych dyspozytywnymi prawami, których realizacja wpływa na powstanie, zmianę lub zakończenie postępowania karnego i ma na celu obronę własnych lub reprezentatywnych interesów w postępowaniu karnym. Należy zauważyć, że pod względem zakresu pojęcie dyspozytywności jest szersze niż pojęcie dyspozytywnych norm prawa, ponieważ te ostatnie są formą, środkiem, sposobem wyrażania i rozwijania dyspozytywności w prawie. Skupiono się na znaczeniu rozgraniczenia i treści pojęcia “imperatywnej” normy prawa i “imperatywności prawa”.

Słowa kluczowe: istota pojęcia, dyspozycyjność, normy, zasady postępowania karnego, podstawy postępowania karnego, metoda regulacji prawnej.